

Web 2.0 vahendite rakendamine kirjaoskuse õpetamiseks

Allikas: J. Whittingham, S. Huffman, W. Rickman, C. Wiedmaier (2013) *Technological Tools for the Literacy Classroom*. Premier Reference Source (ptk 3, lk 27-46).

Sissejuhatus

Tänapäeva lapsed tulevad kooli erinevate tehnoloogiaalaste teadmistega, mis nad on omandanud internetis surfates, blogides, teistega suheldes ja mängides. Õpetajad peavad õpilasi tehnoloogiasse kaasama, et õpetada neile oskusi, mida vajatakse 21. sajandil. Käesoleva sajandi kirjaoskus peegeldab üha enam tehnoloogia kasutamise võimekust. Kirjaoskajal peavad olema vastavad oskused probleemide lahendamiseks, koostööks ning multimeedia kaudu teabe esitamiseks. Sellega seonduvalt pole ka lugemis- ja kirjutamisülesanded enam jäigad ja sirgjoonelised. Mitte ainult ei pea õpilased olema võimelised lugema ja eristama infot, vaid nad peavad ka navigeerima ja kasutama uusi tehnoloogiaid, mis panevad proovile õpilaste võimed mõista elektroonilist või digitaalset teksti. Lisaks mõjutab sotsiaalmeediamuutusi tänapäeva kirjaoskuses. Teadlased on kasutusele võtnud mõiste *uus kirjaoskus*, mis kujutab endast interneti kasutamise oskust.

On öeldud, et 90% õpilastest, kes Web 2.0 tehnoloogiaga kokku puutub, kasutavad seda ka väljaspool kooli. Siiski, haridussüsteem tervikuna veel alahindab seda populaarset viisi kirjaoskuse toetamiseks. Tahes-tahtmata on klassiruumidesse oma tee leidmas ka niisugune tehnoloogia, mida väljaspool kooli kasutatakse (kaamerad, iPod-id, telefonid) ning sellel võib olla suur mõju üldisele lugemisele. Teadmised Web 2.0 tehnoloogiate ja nende rakenduste kohta laienevad jätkuvalt, sest uuritakse, kuidas neid klassiruumis toimivas õppes kasutada.

Olemusest

Web 2.0 tehnoloogiad annavad vahendeid, mida saab klassiruumis integreerida, et kirjaoskust parandada. Web 2.0 tehnoloogia olemuse tõttu erinevad selles keskkonnas kasutatavad kirjaoskuse ülesanded traditsioonilistest lugemis- ja kirjutamisoskustest. Eelnevalt on kasutatud ka Web 1.0 tehnoloogiat, mis kujutas endast lugemispõhist internetti, mis aitas õpilastel infot leida. Web 2.0 on rohkem suhtlemisele suunatud ja selle populaarsusele on kaasa aidanud parem juurdepääs internetiühendusele, kiirem andmevahetus, paremad audio-, video- ja animatsioonivõimalused ning sünkroonse ja asünkroonse kommunikatsiooni vahendid. Seega, Web 2.0 võimaldab tasuta, kiiret dialoogi ja vahetut tagasisidet rahvusvaheliselt publikult niisuguste vahendite nagu blogide, *podcast*'ide ja sotsiaalvõrgustike kaudu.

Teadusuuringute teoreetiline raamistik uutest kirjaoskustest ja Web 2.0 vahenditest hõlmab nii kognitiivse kui ka sotsiaalse suhtlemise perspektiive. Kognitiivsest perspektiivist lähtudes püüavad teadlased mõista oskusi, strateegiaid ja soodumusi, mis on vajalikud mõistmaks *online*-teksti. Web 2.0 vahendid võimaldavad lihtsat juurdepääsu mitmeliigilistele sidevahenditele ja esitamisele. Näiteks, informatsiooni eriliigiline esitamine hõlmab visuaalset ja auditivset infovahetust, mida esitatakse trükiste, fotode, videote või graafika kaudu. Multimodaalse kirjaoskuse dimensioonid lisavad e-õppele keerulisust ja laiendavad võimalusi, kuidas lugejad omandavad informatsiooni ja mõistavad mõisteid.

Web 2.0 tehnoloogial on potentsiaali, et muuta õpilaste õppimisviisi. Kõnealused rakendused lihtsustavad konstruktivistlikku lähenemist õppimisele, mis toetub John Dewey ja Lev Võgotski tööle ja asetab õpilase aktiivse osavõtjana õppimisprotsessi keskmesse. Web 2.0 vahendid annavad võimalusi õpilaskeskseks õppimiseks, kus õpilased jagavad ja loovad teadmisi läbi *online* meediumi.

Web 2.0 vahendeid kasutavad noored igapäevaselt, peamiselt sotsialiseerimiseks ja meelelahutuseks. Siiski annavad need vahendid ka koostööoskusi, mis on vajalikud autentsete tegevuste jaoks, mis pakuvad uut teavet ja kogemusi.

Vastuolud ja probleemid

Tehnoloogia areng mõjutab otseselt haridust. Kuigi õpilased kasutavad ka edaspidi traditsionaalseid oskusi nagu funktsionaalne lugemisoskus ja arusaadavalt kirjutamine, siis tänapäeva tehnika nõuab keerukamat kirjaoskust. Õpilased ammutavad suurtes kogustes informatsiooni internetiotsingutest ja peavad oskuslikult eristama, mis kõlbab lugemiseks ja mis mitte. Õpilased peavad olema osavamad „organiseerimisel, hindamisel, järelduste tegemisel ja sisu edasirääkimisel teistele“. Lisaks, *online* informatsioon ühendab linke ja visualiseerib mitmel viisil, seega peegeldab *online* teksti lugemine keerulist protsessi. Jetton ja Shanahan (2012) arvavad, et intertekstuaalsus (Intertextuality is the shaping of a text meaning by another text) ja teksti navigeerimine saavad olulisteks loomise faasis. Hilisemad avastused soovivad, et traditsionaalse lugemise instruksioonid ei pruugi olla tõhusad, et arendada õpilaste internetis (*online*) lugemise oskust (Coiro 2011). Kirjutamise instruksioonid peaksid koolis integreerima Web 2.0 töövahendeid, mida paljud õpilased juba kasutavadki väljaspool kooli.

Public Broadcasting Service (PBS) poolt tehtud uuringu kohaselt, kasutab suur osa õpetajatest (97%) digitaalmeediat klassi õpetamisel. Õpetajad uskusid, et mitmekesine tehnoloogia kasutamine ja veebipõhised süsteemid aitavad nende tööd tõhustada ja haarata õpilased õppimisprotsessi. Uuring tõestab, et digitaalmeedia kasutamisel õpetajate oskused paranevad õpilaste juhendamisel ja ainealasel arengul. Paljud koolitajad/õpetajad kasutavad blogisid, wikit, taskuhäälingut (*podcast*) ning sotsiaalinterneti lehekülgi õpetamisel ja õppimisel. Kuigi mõned õpetajad kasutavad Web 2.0 tööriistu klassiruumis, siis Assellin ja Moayeri (2011) ütlesid oma ettekandes, et õpetajad tihti kasutavad neid tööriistu tarbimisühiskonna viisil, mis tegelikult peegeldab Web 1.0 mentaliteeti. Näiteks, õpilased kasutavad Wikipediat, et leida informatsiooni (Web 1.0 rakendus), kuid unustatakse ära informatsiooni lisamine või muutmine (Web 2.0 rakendus). Vähem kui 30% PBS-i uuringus osalenud õpetajatest kasutas digitaalmeediat Web 2.0 rakendustes.

Web 2.0 laialtlevinud rakendused jäävad kasutamata, sest puudub teadmine, kuidas nad arendavad keelekasutust/kirjaoskust. Vaid mõningad õpetajad mõistavad interneti keskkonnas õpetamise potentsiaalseid kasutegureid. Uurijad tõid välja mitmed põhjused, miks õpetajad ei kasuta Web 2.0 tööriistu klassiruumis. Lisaks tööplaani täitmisele on probleemiks vähene tehniline tugi, kättesaadavus, ettenägemisvõime ja aeg. Õpilaste hindamine tekitab samuti muret uue tehnoloogia kasutamisel. Vastutus ja kõrged eesmärgid süvendavad veelgi pinget, millega õpetajad silmitsi seisavad, kui nad peavad täitma õppekava ja suurt töökava mahtu. Ülejäänud väljakutsed, millega õpetajad peavad võitlema on turvalisus, mis on tingitud privaatsusest, Web 2.0 piirangud ja vähesed ainealased arenemise võimalused.

Blogimine

Blogimine on üks Web 2.0 populaarsetest vahenditest. Näiteks ühes klassis koostas õpetaja klassiblogi, et 4. klassi õpilased saaksid *online* kirjanduslikel aruteludel osaleda. Rühmades töötades lugesid õpilased lühikesi tekstilõike kasutades kirjandusliku ringi meetodit. Seejärel blogis iga õpilane sellest, mis tekstist välja paistis ning esitas ühe küsimuse. Dokumenteeritud blogi lisas vastutust ja tagas, et mitte ükski õpilane arutelust ei hoidunud. Nad jagasid interneti vahendusel ideid edasijõudnumatega, kes elasid rohkem kui 160 kilomeetri kaugusel. Õpetajad märkasid, et blogimine aitab noortel lugejatel ja kirjutajatel ideid jagada ning lisaks teatasid nad, et õpilaste ootused said tihti ülesandega seonduvalt ületatud, sest need olid tehnoloogiliste vahenditega seotud.

Wikid

Wiki on veel üks populaarne Web 2.0 vahend, mis mõjutab kirjaoskust klassiruumis. See on veebileht, mida iga registreerunu saab muuta. Kuigi wikid ja blogid on oma olemuselt sarnased, lisavad blogikülastajad lihtsalt kommentaare originaaltekstile. Populaarseim wiki on Vikipeedia, mis loodi 2001. aastal. Selle sisu muutub pidevalt tänu kaastöötajatele ja toetajatele, kes sisu toimetavad ja uuendavad. Informatsiooni kriitiline hindamine on üks paljudest kirjaoskustest, mida õpilased vajavad, et wikiga tegeleda. Lisaks edendab wikis kirjutamine koostööoskusi, kriitilist analüüsi ja arutlusoskusi.

Online teksti funktsioonid erinevad nendest, mis on esitatud traditsioonilisel raamatu formaadis. *Online* hüperlingid ühendavad/viivad teksti teiste allikatega, seega lugeja saab otsida mitmeid allikaid, liikudes mitmete netilehekülgede vahel. Õpilased kasutavad hüperlinke, et pääseda ligi uutele netilehekülgedele, aga nad ei mõista, kuidas luua hüperlinke Vikipeedia siseselt. Luce – Kapler (2007) uuris 6. klassi õpilasi, kes kirjutasi digitaalselt wikisse. Uurijad tõdesid, et õpilastel jäi oskustest vajaka, kui taheti teksti intertekstuaalselt ühendada, kasutades wiki tööriistu. Selleks, et tehnoloogiat kasutades õpetada, nõuab see selgesõnalist juhendamist, kui tahetakse kasutada vahendeid, mis on seotud lugemisstrateegiatega.

Kuigi Web 2.0 tööriistad omavad mitmeid eeliseid, siis õpetajad peavad teadma mõningaid riske. Koolid tihti blokeerivad Web 2.0 vahendid, et kaitsta õpilaste turvalisust ja õpilaste omavahelist küberkiusamist, mis võib kahjustada kooli, kodusid ja õpilasi endid. PBWiki (pbwiki.com) ja Edublogi tütarettevõtte Wikispace, omavad potentsiaalset lahendust sellele probleemile, kui leheküljed pakuvad turvalisuskontrolli. Õpetajad kasutavad neid, et luua klassi oma wikisid, sest õpetajad saavad ise kontrollida, kes pääsevad ligi ja kes saavad lugeda ja muuta teksti. Need leheküljed on samuti seotud lugupeetud organisatsioonidega, millele koolid lubavad ligipääsu (unblock these sites).

Suhtlusvõrgud

Sotsiaalkõrk sisaldab Web 2.0 töövahendeid. Sotsiaalkõrgud (SV) eelistavad neid vahendeid, mis loovad ja säilitavad ühenduse osalejate vahel.

Ühinedes suhtlusvõrgustikuga jagame informatsiooni, et luua endale konto. Suhtlusvõrgustike kasutajad võivad täiendada oma profiile, lisades sinna fotosid või muud multimeediat, et isikustada oma kontot. Nad leiavad oma kontole veelgi tunnustust, kui lisavad endale ka sõpru. Profiilidel on erineva auastmega vaatajad, seega saab konto omanik otsustada, kes ja

millisele isiklikule infole ligi pääseb. Kuna liitumine on tasuta, siis suhtlusvõrgud ei keela *online* suhtlemist sõbralistis olevate isikute vahel, näitavad lemmiklehekülgi ja ka isiklikke asju. Kuna suhtlusvõrgustikud on pidevalt olnud kasutuses 1997. aastast, siis nad on saavutanud nüüdseks globaalse populaarsuse. Teada-tuntud leheküljed on Myspace (www.myspace.com), Facebook (www.facebook.com) , Twitter (www.twitter.com) ja Printrest (www.printerest.com). Need suhtlusvõrgustikud loovad ühise asukoha, kust pääseda *online*'i, teadaannete ruumi, grupiliikmete juurde ja huvigruppide juurde. Tänu mobiilidele ja tõhustatud mobiiliteenustele, saavad inimesed suhtlusvõrgustikele ligi pääseda iga kell ja igas kohas. Schlager, Farooq, Fusco ja Dwyer (2009) ütlesid: „ Suhtlusvõrgustike populaarsus noorsoo ja õpetajate seas on erakordselt suur“. National School Board Association (NSBA, 2007) ütles, et 96% õpilastest, kel on Internetile ligipääs, on kasutanud sotsiaalvõrgustikke ja enam kui 50% suhtleb *online* meedias rääkides koolitööst. Linnakoolides, kus on *online* suhtlemise kogukonnad/sõpruskonnad, on peaaegu pooled osalejatest õpetajad ja administraatorid. NSBA ütles, et õpetajad tunnevad ennast mugavalt ja on piisavalt teadlikud, et kasutada suhtlusvõrgustikke õpetamisel. 900 miljonit aktiivset kasutajat üle maailma kasutab Facebooki (2012). Samal ajal kui Facebooki kasutatakse sotsiaalsetel eesmärkidel, on ta ka infoallikas nagu iga teinegi Web 2.0 tehnoloogia. Twitter on vahend, et saata kiire ajakohane/*online* informatsioon oma suhtlusringile. Need uuendused on vaid ühe sõrmeliigutuse kaugusel, kui kasutajad säutsuvad lühikesi küsimusi ja vastuseid, lisavad mingeid linke või jagavad oma päevaideid. Printrest on suhtlusvõrgustik, kus inimesed saavad pinnida või lisada järjehoidja oma huvide või ideede kohta. Õpetajad saavad kasutada seda suhtluseks või platvormina, kus jagada õppekavaga seotud ideid ja instruksioone. Digitaalpilte sündmustest või projektidest, mis klassiruumison juhtunud, on võimalik pinnida virtuaalsele teadetetahvlile ning õpetajad võivad seda jagada, et teha koostööd. Näiteks, õpetaja võib panna üles õppeteema, näiteks „Maailmasõda“ ja juhendada õpilasi pinnima sellega seotud pilte ja artikleid (Morrison, 2011).

Erinevad koolid on uurinud sotsiaalvõrgustikke, et mõista tavaid, kultuuri ja saitide mõjusid ning nende seotust kasutajatega. Need saidid on väga populaarsed ja tunduvad loovat mitmeid võimalusi õpilastevaheliseks suhtluseks ja koostööks, kuid uuringud sellel alal on minimaalsed. Suhtlusvõrgustikud on vastuolulised, kuna õpilaste turvalisus on ohustatud või õpilased võivad postitada välislinkide kaudu sobimatut sisu. Lisaks nõuavad enamused suhtlusvõrgustikud, et kasutajad oleksid vähemalt 13-aastased, mis vastab Chidren's Online Privacy Protection Act-le, ja takistab veebilehekülgedel informatsiooni kogumast nooremate laste kohta. Facebook ja Twitter pakuvad vahendeid, mis hõlbustavad klassis suhtlemist ja suhtlemist teiste õpilastega ja vanematega.

Lisaks on uurijad võrrelnud bakalaureuseõppes olevaid tudengeid: ühed kasutasid Facebooki hariduslikul eesmärgil, teised külastasid muid lehekülgi, kust sai sarnast informatsiooni. Kui professionaalne organisatsioon tegi Facebooki postituse, siis grupp koheselt vastas ja hakati arutama teiste liikmetega samamoodi, nagu suheldakse oma sõbralistis olevate inimestega. Uuring näitas, et sotsiaalvõrgustik võib olla efektiivne vahend õppimiseks ja õpetamiseks. Osalejad, kes kasutasid Facebooki, said aru professionaalsetest organisatsioonidest (Facebookis) ja nendega seotud vahenditest (Pilgrim ja Bledsoe, 2011).

Klessner (2010) julgustas õpetajaid kasutama Facebooki kui foorumit oma õpilastega. Ta soovitas Facebooki kui hariduslikku vahendit, sest:

1. Sotsiaalvõrgustikud/suhtlusvõrgud ei kao kuhugi.
2. Kui õpilased on tegevuses, siis nad õpivad paremini.
3. On olemas ka mõned ohutud õpilastele mõeldud leheküljed nagu Togetherville (www.togetherville.com), ScuttlePad (www.scuttlepad.com), GiantHello (www.gianthello.com) ja KiddyKids (www.skiddykids.com).
4. Leheküljed on saadaval ja tasuta.

Paljud sotsiaalmeedia rakendused klassisiseselt omavad võimust tuntud sotsiaalmeediavõrgustike üle nagu näiteks Facebook ja Twitter. Rakendustega Edmodo, Wackwall ja Ning on võimalik luua privaatne sotsiaalvõrgustik klassile (Asselin & Moayeri, 2011). Õpilased saavad ühineda võrgustikuga, postitada pilte ja videosid õpitavatel teemadel ning suhelda õpetajatega ja klassikaaslastega.

Järeldused

Laialdaselt kasutatud Web 2.0 vahendid klassiruumis võivad puudulikud olla seetõttu, et puuduvad teadmised sellest, kuidas need vahendid kirjaoskust parandavad. Web 2.0 vahendid võimaldavad suhtlemist internetis sellisel moel, mis õpilasi paelub. Blogid, wikid, sotsiaalvõrgustikud ja -meedia jagamine edendavad kirjutamist ka *online*-koostööd klassiruumis ja sellest väljaspool. Eelnevalt on toodud vaid mõned viisid paljudest, kuidas Web 2.0 tehnoloogiaid klassisiseselt kasutada saab, sest uusi Web 2.0 vahendeid luuakse igapäevaselt juurde. Traditsioonilisest lugemisõpetusest ei pruugi piisata *online* lugemisoskuste andmiseks, kuna õpilased puutuvad *online* suhtlemise ajal kokku mittelineaarse ja mitmeliigilise infoga. Lugejad pole enam lihtsalt lugejad. 21. sajandi lugemine nõuab kriitilist analüüsi, et saada täpset informatsiooni, ja et eristada head informatsiooni halvast. Õpetajad peavad mõistma neid viise, kuidas Web 2.0 vahendid edendavad lugemist ja kirjutamist internetikeskkonnas. Tehnoloogia paelub ja motiveerib õpilasi. Uurijad näitavad, et uutel tehnoloogiatel, kui neid on rakendanud oskuslikud õpetajad, võib olla positiivne efekt õppimisele. Web 2.0 tehnoloogia integratsioon õppekava ja õpetamisega on vajalik, et toetada tänapäeva kirjaoskust ning Web 2.0 keskkonnad mõjutavad õppijaid ja nende arusaamist digitaalsest tekstist. Blogid, wikid, sotsiaalvõrgustike ja -meedia jagamise vahendid nõuavad, et õpilased loeksid ja esitaksid multimodaalset informatsiooni, osaleksid globaalses ühiskonnas ja kasutaksid kõrgemaid mõtlemisoskusi, et efektiivselt õppida. Siiski nõuab *online* lugemine kompleksset kirjaoskust, mida teadlased ikka veel uurivad ja selgitada püüavad.

Veronika Uiho
haridusteaduskond
põhikooli mitme aine õpetaja MA II